

MODERNIZAREA ADMINISTRAȚIEI URABNE A SUCEVEI LA ÎNCEPUTUL PERIOADEI IMPERIALE

Teoriea modernizării, așa cum a fost dezvoltată de istoricii de la mijlocul secolului al XX-lea, a căutat de multe ori argumente în istoria urbană, mărirea influenței orașelor dar și creșterea rapidă a lor fiind printre transformările cele mai evidente petrecute în Europa occidentală în secolul al XVIII-lea, la sfârșitul perioadei premoderne¹. Acest fenomen a avut loc nu numai în apus, și în răsăritul Europei, elementul urban a suferit o serie de transformări la sfârșitul secolului al XVIII-lea, care pot fi legate de conceptul de *modernizare*. Fenomenul creării de noi târguri, sub regimul proprietății private, întâlnit la noi, dar și în tot spațiul est-european, în Rusia, Bulgaria și Albania, a fost evidențiat de D. Ciurea² tocmai în acest sens.

Dacă Apusul nu a avut modele de urmat și acolo procesele generatoare ale transformărilor etichetate drept *modernizare* s-au întins pe durata câtorva secole, pentru spațiul est-european imitarea modelelor occidentale a condus la o transformare mult mai rapidă, atât din punct de vedere structural, dar și al mentalităților. Iar acolo unde aceste modele au fost impuse chiar de către apuseni și nu imitate, precum s-a întâmplat în Bucovina, după 1774, cercetarea mecanismelor *modernizării*, în formă „concentrată” și „accelerată”, este cu atât mai interesantă. Firește că tabloul modernizării întregii societăți din partea Moldovei luată de imperiali este foarte amplu. El poate fi recompus din imagini mai mici, precum cea a transformărilor suferite de administrația urbană a – atunci – celui mai important oraș al noii provincii, în perioada de început a stăpânirii imperiale.

Ce au găsit primii administratori militari ai noii provincii în Suceava, ca și în celălalte orașe ale Bucovinei, Cernăuțiul și Siretul, de au fost atât de hotărâți să transforme starea existentă, am zice astăzi să le modernizeze? În fond, orașele Moldovei, deși întemeiate mai târziu decât cele din apus, au pornit, în secolele al XIV-lea și al XV-lea, de pe poziții oarecum similare cu ele în privința administrației orașenești, pe drumul spre premodernitate. Aceeași exercitare colectivă a puterii de către elita urbană, prin intermediul unui consiliu orașenesc, așa cum era situația în orașele din toată Europa³. Expresia suceveană, consiliul de 12 pârgari condus de un șoltuz, în formă duală (există simultan și un șoltuz armenesc, cu pârgarii săi), a preluat modele din Transilvania și din Polonia și a fost păstrată până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, când orașul a fost ocupat de trupele imperiale⁴. Dar a existat o deosebire semnificativă în evoluție, datorată „factorului extern, rapacității bisericii și boierilor, abuzurilor domniei”⁵. Dacă la început puterile consiliului orașenesc și ale șoltuzului erau în mare măsură similare cu cele din alte orașe europene, și anume executive, judecătorești, fiscale și de asigurare a ordinii publice, subordonarea aproape completă a orașelor față de domnie, o realitate încă de la întemeierea lor, a condus la o diminuare treptată a atribuțiilor lor, astfel încât la mijlocul secolului

¹ P. N. Stearns, *Modernization*, în *Encyclopedia of European Social History*, vol. II, ed. P. N. Stearns, New York, 2001, p. 5 și, în același volum, C. R. Friedrichs, *The City: The Early Modern Period*, p. 250.

² D. Ciurea, *Noi considerații privind orașele și târgurile din Moldova în secolele XIV-XIX*, în *AHAJ*, VII, 1970, p. 39.

³ C. R. Friedrichs, *Urban Institutions and Politics: The Early Modern Period*, în *Encyclopedia of European Social History*, vol. II, p. 301. Autorul conchide: “Not only was the institutional structure of European cities during the early modern era highly stable, it was also remarkably uniform. The names of urban institutions and the details of their organization varied enormously from place to place, but the fundamental forms and functions did not. In many ways Europe had a common urban political culture”.

⁴ Șt. S. Gorovei, *Note de istorie medievală suceveană*, în *Suceava. Anuarul Muzeului Județean*, X, 1983, p. 193. La pp. 218-219 este prezentată o listă a numelor șoltuzilor suceveni care au rămas consemnate în documente, de la prima mențiune, în 1449, și până la „Gheorghe șoltuz”, în 1773.

⁵ D. Ciurea, *op. cit.*, p. 32.

al XVIII-lea acestea au fost preluate în totalitate de către slujbași ai domniei⁶. Mai mult, în a doua jumătate a acestui secol multe târguri și orașe moldovenești au trecut prin danie domnească în patrimoniu privat, al bisericii și al boierilor, vechea administrație fiind pusă într-o situație și mai dificilă. În cele rămase libere, adică cele domnești, conducerea orășenească, rămasă fără nici un conținut, a fost înlocuită la începutul veacului al XIX-lea cu alta nouă, de inspirație balcanic-orientală, epitropia de târg⁷.

Suceava a rămas însă oraș domnesc și așa a găsit-o primul guvernator militar al Bucovinei, generalul Splény. Fosta capitală a Moldovei era, în viziunea sa, „orașelul” „cel mai distins și mai populat, care a fost pe vremuri reședința Principelui Moldovei, cum depun mărturie ruinele multor biserici, case, pivnițe și diverse bolți subterane că fuseser odinioară un oraș populat și datat negoțului”⁸. Semnificativ e faptul că administrația urbană, deși mai exista formal, așa cum o atestă documentele, nu a fost pomenită de general în raportul său către Viena, în capitolul intitulat „Descrierea guvernării precedente”. Un întreg paragraf este dedicat modului în care erau administrate orașele înaintea ocupației imperiale: „În orașe, unde ne-am aștepta la servicii mai bune, se manifestă aceeași neglijență ca în toată țara. Nici o prevedere împotriva incendiilor, nici o taxă pe victualii, nici o măsură sau greutate controlată, nici o curățenie, nici o comunitate sau breaslă legată prin organizare și, în general, nimic ce ar influența orașul sau i-ar promova ridicarea nu se poate constata în orașe”⁹. Iată, în câteva cuvinte, viziunea unui înalt funcționar din imperiul condus de Iosif al II-lea asupra a ceea ce ar trebui să însemne administrația urbană. E o viziune iluministă, „modernă” prin credința în progresul uman, afirmată de altfel plenar în raportul adresat împăratului și consilierilor săi.

Propunerile generalului Splény de îmbunătățire a administrației urbane sunt, la prima vedere, o restaurare a atribuțiilor unui consiliu orășenesc care nu era ceva nou: „În fruntea acestui oraș ar putea fi pus drept magistrat 1 jude orășenesc (*Stadtrichter*), 1 notar, 6 senatori și un jude de târg (*Marktrichter*) și să se pună la dispoziția acestui consiliu câțiva servitori, al căror număr să poată fi crescut pe măsura creșterii mărimii orașului. Pentru întreținerea acestora s-ar putea folosi, pe lângă zeciuiala numită camină sau dare pe măcelărit și băuturi descrisă mai sus și taxarea locuitorilor cu o contribuție modestă. Judele orășenesc se alege anual dintre membrii magistratului și se confirmă de către Consiliul Generalatului. Magistratul înaintează rapoartele, socotelile și contribuțiile sale etc., *directe* Consiliului Generalatului, care dă aceste afaceri *in speciali* în seama ofițerului fiscal”¹⁰. Ce e *modern*, sau mai bine zis, ce nu mai e medieval/premodern în aceste propuneri? Evidenta tendință spre birocratizare și năzuința de organizare după norme și principii raționale.

Primii ani ai guvernării militare a Bucovinei au fost o perioadă de tranziție și în ce privește administrația urbană a Sucevei. Întâlnim în această perioadă ultimele expresii ale vechii orânduieli medievale, renăscută pentru scurt timp, odată cu dispariția puterii domnești care o deposedase de toate prerogativele: în 1782 sunt menționați documentar „Gheorghe Tupilat, starostele târgului, cu pârgarii”¹¹. Situația de provizorat nu a putea să fie de lungă durată, mai ales în contextul în care în 1784 și-a început activitatea comisia de delimitare a proprietăților din oraș, condusă de căpitanul Pitzelli¹². Noile autorități trebuiau să aibă un partener de dialog și un instrument prin care să-și promoveze politicile. Din 6 aprilie 1778 guvernator militar al Bucovinei era generalul Karl Freiherr von Enzenberg, un foarte bun organizator, căruia Conferința de la Viena din aprilie 1780 îi dăduse puteri depline în noua provincie pentru reorganizarea administrativă¹³. La inițiativa sa, probabil, orașul a căpătat prima administrație „modernă”, începând cu 3 iulie 1783. O arată fără echivoc un document din noiembrie 1784, o socoteală a veniturilor și a cheltuielilor administrației urbane a Sucevei, începând cu 1783, an de înființare a magistratului și a casieriei orășenești, și până la sfârșitul lui

⁶ N. Grigoraș, *Instituții feudale din Moldova. I. Organizarea de stat până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, 1971, pp. 414-415.

⁷ D. Ciurea, *op. cit.*, p. 37.

⁸ G. Splény von Mihálydy, *Descrierea Districțului Bucovinean (1775)*, în *Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice*, ed. acad. Radu Grigorovici, București, 1998, p. 51.

⁹ *Ibidem*, p. 75.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 109-111. *Generalatul* este noua provincie imperială desprinsă de la Moldova, pe care Splény ar fi dorit-o numită *Generalatul de graniță galățian sau cernăuțean*, cf. *ibidem*, p. 107.

¹¹ Șt. S. Gorovei, *op. cit.*, p. 219.

¹² R. Giassauer, *Contribuții la istoria Sucevei și a împrejurimii*, în *Anuarul Liceului Ort. Or. «Ștefan cel Mare» în Suceava*, Suceava, 1927, p. 2.

¹³ D. Vatamaniuc, *Notă editorială la Karl Freiherr von Enzenberg către Divanul Moldovei (1782)*, în „Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice”, p. 362.

octombrie 1784¹⁴. A fost primul pas și o anticipare a ceea ce avea să se consfințească în 14 decembrie 1785, când generalul Enzenberg a reglementat instituția magistratului printr-un regulament de reorganizare administrativă orășenească, avizat ulterior de către Consiliul Aulic de Război¹⁵.

Socoteala din 1784 este un document foarte interesant, din punctul de vedere al tendințelor care se conturau în ceea ce privea administrația urbană. Simplul fapt că orașul dispunea de venituri care puteau fi folosite pentru „repararea uneltelor de construire a șanțului, care sunt necesare la nivelarea pieții“, sau pentru „o tipisă de cântar din cupru, apoi greutăți de aramă gradate și o greutate de o oca din fier de foloșință pentru oraș“, sau pentru „pulbere și alice pentru împușcarea numeroșilor câini“, sau pentru „un sipet al casieriei orașului“, dar și pentru salariile comisarului de poliție, birarului pieței, secretarului orașului, paznicului de noapte și celor doi servitori era o noutate absolută, față de perioada imediat anterioară și, categoric, un semn de modernitate. În socotele sunt prevăzute, la venituri, și salariile aprobate și primite de la „Înaltele Locuri“ pentru judele (*Stadtrichter*) Costachi Borcilă și pentru cei patru membri ai consiliului urban, Tupilat, Premester, Bruner și Bacal, bani frumoși pentru acea perioadă, 122 florini anual pentru primar și câte 61 pentru fiecare consilier. Dintr-o trăsătură de condei e ștearsă deosebirea dintre oficialitățile orașului și cele ale statului, conducerea orașului fiind alcătuită pur și simplu din funcționari ai statului. E un reflex, în condițiile administrației militare, al politicii generale iosefiniste de îngrădire a autonomiei orașelor¹⁶, dar și un pas important în direcția modernității. Căci în această notă a fost caracterizată tendința aparatului administrativ al statului centralizat de a pătrunde în orașe, împreună cu orientarea progresivă a membrilor elitei urbane spre poziții în slujba statului, manifestată în apusul Europei în perioada premodernă¹⁷. Cei patru consilieri erau reprezentanții celor patru „națiuni“ ale orașului, moldovenii, armenii, germanii și evreii. În documente din 1783 ale Comisiei Aulice de Delimitare a Granițelor Proprietăților din Bucovina, Gheorghe Tupilat se numește „starosteale locuitorilor moldoveni din Suceava“¹⁸. Tipic medievală, această împărțire a Sucevei în „comune“ pe baze etnico-religioase, organizate ca bresle, a fost la început tolerată și acceptată în cadrul administrației urbane, pentru a asigura o tranziție lipsită de probleme către noul model. Având originea încă în veacul al XV-lea, dacă nu și mai înainte, cu dualitatea șoltuzilor și pârgarilor moldovenești și armenesți, tendința fusese revigorată de renașterea comunității armenesți sucevene în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, când s-a organizat într-o breaslă, recunoscută de domnie¹⁹. Însă, odată ce orașul a primit constituția magistratuală într-o formă foarte apropiată de planul în 14 capitole întocmit de generalul Enzenberg, reglementările ce priveau cetățenia urbană au prevăzut explicit că „nu se vor forma comune deosebite germane, moldovenești, armenesți ș.a., ci toate la un loc vor constitui o singură comună urbană, fără deosebire de nație sau religie“²⁰. Prevederea iosefinistă care desființa „națiunile“ politice și îi făcea pe toți locuitorii orașului egali a fost un mare pas înainte către conceptul modern de cetățenie urbană.

Nu a fost singura prevedere modernă a unui act caracterizat drept rupt „de tradiția administrativă orășenească medievală, constituindu-se într-o formă nouă de organizare administrativă, cu multe elemente de drept burghez“²¹. Orașul, declarat liber, urma să fie administrat de instituția magistratului, compusă din primar (jude) și patru consilieri²², care erau aleși de totalitatea cetățenilor prin vot, la care se adăugau sindicul, supraveghetorul de poliție, ușierul, patru slujitori judecătorești și doi paznici de noapte.

¹⁴ *Suceava. file de istorie. Documente privitoare la istoria orașului. 1388-1918*, vol. I. București, 1989, p. 473, nr. 301.

¹⁵ M.-Șt. Ceașu, Em. I. Emandi, *Aspecte din evoluția economico-socială și urbană a orașului Suceava. II. Perioada 1786-1815*, în *AILA*, XXIX, 1992, p. 119.

¹⁶ E. Zöllner, *Istoria Austriei*, vol. I. București, 1997, p. 397.

¹⁷ C. R. Friedrichs, *op. cit.*, p. 305.

¹⁸ *Suceava. file de istorie...*, p. 471, nr. 299.

¹⁹ Primul staroste atestat e Grigore Pruncul, în 1757, când a fost confirmat, ca oricare staroste de breaslă, de către Constantin Mihai Cehan Racoviți, cf. C. Opaschi, *O diplomă de imobilitare - noi date despre familia Prunkul*, în *CN*, VIII, București, 2002, p. 475.

²⁰ M.-Șt. Ceașu, Em. I. Emandi, *op. cit.*, p. 120.

²¹ *Ibidem*, p. 119.

²² Trebuie remarcată grija noilor autorități de a perpetua un model care se pare că a funcționat bine din punctul de vedere al dialogului și cooperării cu administrația militară, cel al „staroșilor“ comunităților etnico-religioase ale orașului. Dacă Splény propunea un număr de șase consilieri, proiectul final a redus numărul lor la patru, cu recomandarea ca ei să fie aleși din fiecare dintre cele patru comunități etnico-religioase ale orașului, cf. *ibidem*, p. 120.

Fiecare membru al administrației avea îndeletniciri precis statuate, atât primarul, cât și cei patru consilieri, în capitolul „Împărțirea agendelor magistratale”. Spre exemplu, unul dintre consilieri supraveghea activitatea polițienească, altul era conducător al fiscalului.

Prevederile fiscale erau tot atât de moderne. Administrația trebuia să întocmească anual un buget echilibrat de venituri și cheltuieli. Veniturile posibile erau specificate exact: taxele de piață, chiriiile pentru tarabe, taxele de barieră orășenească, taxele de arendare a balanței publice și a unităților de măsură, taxele pentru acordarea dreptului cetățenesc și taxele anuale pentru acordarea dreptului de a produce bere și rachiu, ca și impozitul pe cârciumărit. La fel, tipurile de cheltuieli erau reglementate la fel de strict: plata personalului, întreținerea clădirilor publice și a străzilor și ajutorarea orășenilor săraci, dar erau admise și cheltuieli pentru construcția unui local al primăriei sau a unui spital, ca și pentru curățenia și securitatea orașului.

Capitolul intitulat „Despre constituția juridică” reglementa competențele Magistratului în probleme juridice, iar cel intitulat „Despre constituția polițienească” stabilea măsurile de poliție orășenească, cu competențe în domeniile poliției sanitare, stingerii incendiilor, regulamentului de construcție, asigurării securității orașului, combaterii cerșetoriei și alcoolismului, dar și al verificării respectării prețurilor maxime, a orei de închidere a hanurilor și cârciumilor și altele²³.

La o primă privire, modernizarea structurală este foarte vizibilă: o organizare rațională, cu bugete, delimitarea atribuțiilor, limite în ce privește cheltuirea banului public, alegeri supravegheate de comisari imperiali și poliție urbană subordonată administrației orășenești, un element de noutate și modernitate față de situația din Evul Mediu și din perioada premodernă, când orașele foloseau miliții civice și voluntariatul cetățenilor pentru a asigura ordinea publică²⁴.

Sunt, de asemenea, vizibile și direcții asociate de către cercetători așa-numite *modernizări culturale* sau a obiceiurilor: în primul rând tendința autorităților de a promova o disciplină socială crescută și, tot în acest context, preocuparea *modernă* de a înființa sisteme de asistență socială care să diminueze numărul sau vizibilitatea celor privați ca indezirabili social²⁵.

Anul 1786 a însemnat pentru Suceava sfârșitul administrației militare și includerea Bucovinei în provincia Galiția, fapt care nu a adus modificări organizării magistratelor orășenești, dar și conferirea Sucevei, la 31 august, a rangului de *oraș comercial liber*²⁶. Apoi, în 10 iunie 1804, o diplomă imperială instala în mod festiv în oraș breslele reunite ale croitorilor, cizmarilor, fierarilor, măcelarilor, olarilor, blănarilor, pentru ca în 1815 împăratul Francisc I să dea privilegiul prin care acorda orașului libertatea de a ține 6 târguri anuale și de vite²⁷. Măsurile de relansare economică au dat roade, iar administrația urbană a profitat. Cercetarea dosarelor din fondul *Primăria orașului Suceava* de la Direcția Județeană Suceava a Arhivelor Naționale, pentru perioada sfârșitului secolului al XVIII-lea și începutul celui următor, ne arată în primul rând un primar *modern*, care cumula o importantă putere, prin autoritatea sa de controlor al registrelor de nașteri, căsătorii și decese, prin îndatoririle sale judecătorești, prin calitatea sa de ordonator de plăți, prin funcția de președinte al consiliului local și prin rolul de agent al statului pentru implementarea politicilor acestuia²⁸. Parcurgându-le, prima dată în tulburii ani ai tranziției din ultimul deceniu al secolului trecut, am fost impresionat de rigurozitatea birocratică cu care fiecare măsură luată a fost consemnată, raportată și arhivată, dar mai ales de impresia de modernitate și de ordine, în raport cu situația administrației Sucevei din primii ani postcomuniști. Am întâlnit diverse preocupări ale administrației urbane²⁹, de neconceput atunci când Suceava era încă un târg din Moldova secolului al XVIII-lea, precum construirea unor obiective de utilitate publică (printre care și localul *Hauptschule*), fiecare „investiție” (cum i-am spus atunci) realizată din banii orașului fiind atribuită prin licitație, reglementări și măsuri în domeniile urbanismului, sănătății publice, apărării împotriva incendiilor, ordinii și securității (în contextul

²³ Informațiile au fost preluate dintr-o descriere, tot rezumativă, la *ibidem*, pp. 119-120. Proiectul integral al lui Enzenberg poate fi consultat la Arhivele Naționale București, fond *Consiliul Aulic de Război*, pachet XX, doc. nr. 94, 95, iar hotărârea Consiliului Aulic de Război din 8 februarie 1786 care îl aproba, în pachetul XXI, doc. nr. 24/1786, cf. *ibidem*, notele 1, 3, 8, pp. 119-120.

²⁴ C. R. Friedrichs, *op. cit.*, p. 256.

²⁵ *Ibidem*, p. 251.

²⁶ M.-Șt. Ceaușu, Em. I. Emandi, *op. cit.*, p. 122.

²⁷ *Ibidem*, pp. 132-133.

²⁸ T. M. McBride, *Urban Institutions and Politics: The Modern Period*, în *Encyclopedia of European Social History*, vol. II, p. 310.

²⁹ Cine au fost primii primari ai Sucevei, la începutul perioadei imperiale? Iată câteva dintre numele care acum sunt uitate: Costachi Borcilă, Simeon Zadur, Johann Christoph Schiller, Constantin Ioanovici, Großgebauer, Pleterschnig, Matthias Gutter, Michael Winiarski.

războaielor napoleoniene), vieții economice, dar și unele inițiative punctuale din sfera a ceea ce astăzi numim „asistență socială”. Toate sunt semnificative pentru ilustrarea mecanismelor prin care s-a impus și a fost impus foarte rapid modelul occidental *modern* și oferă indicii despre asumarea graduală de către stat a responsabilităților privind educația, sănătatea publică, recrutarea și alte funcții ce țin de *binele comun* (așa numita *modernizare structurală*)³⁰ prin intermediul administrației urbane, dar și mărturii privind transformarea mentalităților.

Eficiența a fost probabil cel mai bun argument pentru acceptarea noului model. La doar un deceniu de la instituirea instituției magistratului, în 1795, administrația orășenească își permitea să împrumute cu dobândă, pe termen lung, 10.000 de florini orașului galițian Neu Sandek³¹, pentru ca, după un an, să cumpere moșia Ițcanii Vechi de la Fondul Bisericesc al Bucovinei, cu 3788 florini³². Încă înainte, din primii ani de existență a casieriei orașului, aceasta acorda credite (sume mari, de ordinul sutelor și miilor de florini) cu dobânzi mici și pentru mai mult de un an meseriașilor și întreprinzătorilor din Suceava³³.

La fel de impresionați de modernitatea și eficiența administrației orășenești austriece au fost și factorii de putere din Moldova vecină, târgurile noi înființate pe domenii boierești la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui următor având drept reprezentant al domniei pe căpitanul de târg, desemnat la recomandarea proprietarului, care avea și atribuții judecătorești și polițienești. D. Ciurea a concluzionat: „influența austriacă pare a fi evidentă în instituirea acestui nou organ local”³⁴. Dar, chiar dacă tema este foarte interesantă, investigarea ponderii influenței modelului austriac în fenomenul modernizării administrației urbane din Moldova³⁵ depășește cadrul subiectului acestor rânduri.

THE MODERNISATION OF THE MUNICIPAL ADMINISTRATION OF SUCEAVA AT THE BEGINNING OF THE AUSTRIAN PERIOD (Summary)

The paper presents the transformations imposed by the new Austrian authorities, after the occupation of Moldavia's northern part in 1774, to the municipal administration of the region's main town, Suceava. In doing that, it outlines the processes associated with the concept of *modernization*, in both its aspects: structural and cultural (changes in mentalities). The degree of change was great, but the military authorities were careful to preserve some old structures, which favoured a good cooperation between them and the town's ethnic and religious communities. At the same time, all the medieval municipal structures and the associated mentalities were discontinued, in an effort to create an efficient administration, similar to that from other towns of the empire. The new bureaucracy produced lots of documents, which reveal a very modern concept of town, a huge step towards the present-day style of municipal administration, in some cases with provisions which were acquired only after 1990 in Romania. This "accelerated" modernisation, imposed by the Austrians, produced such an efficient and rational administration that it was a model for the neighbouring Moldavia, contributing to the processes of *modernization* of its towns.

³⁰ P. N. Steams, *op. cit.*, p. 5.

³¹ *Suceava. File de istorie...*, p. 580, nr. 360.

³² *Ibidem*, p. 534, nr. 332.

³³ M.-Șt. Ceașu, Em. I. Emandi, *op. cit.*, p. 124.

³⁴ D. Ciurea, *op. cit.*, p. 42.

³⁵ Unde instituția magistratului a fost introdusă prin Regulamentul Organic, cf. M.-Șt. Ceașu, Em. I. Emandi, *op. cit.*, p. 119.